

Saksbehandler: Olav Fykse Tveit

Referanser:

Saksdokumenter

Ingen

Organisering av MKR og KR

Bakgrunn

På sitt møte 03.03.05 tok MKR opp til drøfting den framtidige organiseringa av Mellomkirkelig råd. MKR/AU ba generalsekretæren legge fram et notat på grunnlag av samtalen i AU 18.04.05. Dessuten har generalsekretæren innhentet kommentarer til tematikken fra sekretariatet, særlig fra dem som arbeider med forvaltning.

1. Mellomkirkelig råds sammensetning og formål

MKR er etter dagens ordning sammensatt med et helhetskirkelig sikte, for å gi faglig tyngde og for å gi arbeidet en demokratisk forankring. Mellomkirkelig råd har gått fra å være et institutt (1952) og senere et fagråd (1971) med eget sekretariat, men tilknyttet Bispemøtet, til å bli et Kirkemøte-valgt råd med et mandat gitt av KM (siden 1985). Rådet har en geografisk, helhetskirkelig basis ved at det skal være en representant fra hvert bispedømme i rådet. Det har til dels en demokratisk basis ved at 5 av medlemmene også skal være medlem av et bispedømmeråd, og ved at Kirkerådet oppnevner et medlem til MKR. Men det har også en profil som fagråd, noe som ligger i oppgavene ved at bispedømmene til dels foreslår personer som ikke nødvendigvis er medlem av Bispedømmerådet/KM. Preget av å være fagråd styrkes ytterligere ved at det er ett medlem oppnevnt på særlig grunnlag, en representant for styret i Kirkens Nødhjelp (valgt av styret), og ikke minst at de som sitter på vegne av Dnk i de økumeniske organisasjoners styrende organer er medlem i MKR. At Bispemøtet har ett medlem i rådet kan både ses på som en helhetskirkelig og en faglig profilering av rådet. Totalt sett er rådet stort og bredt sammensatt, større enn Kirkerådet.

Det sentralkirkelige mandatet for MKR (se Statutter for MKR, §1-3; Lovsamling for Dnk s. 111) handler grovt sett om to oppgaver

1. å ivareta Den norske kirkes økumeniske og internasjonale engasjement gjennom deltagelse i økumeniske organisasjoner, etablere kontakter, avtaler og samarbeidsrelasjoner, avgi uttalelser m.m.,
2. å gi Den norske kirke impulser og inspirasjon fra det økumeniske og internasjonale fellesskap en står i til menighetene.

2. Større integrering av økumeniske og internasjonale perspektiver

Hovedmålet med en diskusjon nå må være å vurdere om nåværende ordning eller en annen ordning er mest tjenlig for at Mellomkirkelig råds mandat kan best bli utført i og for Den norske kirke.

Et tredje perspektiv - i tillegg til de to nevnte - er at MKR ved sitt arbeid har fått stadig større betydning bl.a. overfor KM: Perspektivene fra det økumeniske og internasjonale arbeidet må komme tydeligere inn i kirkens felles anliggender og saker. Dette må også gjelde i forhold til Kirkerådets arbeid. De økumeniske spørsmål kan ikke anses som spesialemer for de få, men må i stadig sterkere grad anses som noe som gjelder helheten. De fleste saker kirken behandler har slike dimensjoner, enten ved at en må se på hva andre kirker gjør eller vurdere hvordan en sak ser ut i økumenisk og/eller internasjonalt perspektiv.

Mellomkirkelig råd har et tydelig og tilstrekkelig faglig formål. Spørsmålet er nå om det økumeniske og internasjonale engasjement og ansvar er tilstrekkelig forankret i de sentrale organer i Den norske kirke. Da er spørsmålet om det på sikt er tilfredsstillende at det bredest sammensatte (med medlemmer fra alle bispedømmeråd) sentralorgan i kirken, Kirkerådet, ikke har ansvar for eller innspill fra økumeniske og internasjonale perspektiver i sitt daglige arbeid med sine saker. I en videre reformprosess er det grunn til å tro at Kirkerådet får en enda viktigere posisjon som styrende organ i Dnk.

Kirkerådet som sentralorgan bør få en god måte å inkludere også de økumeniske og internasjonale sider ved kirkens arbeid på. En må unngå at Kirkerådet får så stor agenda at det som gjelder MKR får marginal plass i sammenhengen. Om en skal lykkes med at Kirkerådet får et samlet og større perspektiv på sine saker og håndtering av sakene, må det derfor lages en annen fordeling mellom MKR som fagråd og KR som overordnet styrende organ, og det må sikres en tilstrekkelig representasjon inn i KR fra MKR.

Det er ikke lenger grunn til å tro at det må være et eget og delvis demokratisk sammensatt organ for økumenikk og internasjonale spørsmål for at disse spørsmål skal bli tatt på alvor. I lengden kan en stå i fare for at en kan undergrave nettopp disse spørsmålene sin plass i helheten ved å ha sidestilte demokratiske organer. Det er heller ikke grunnlag for å si at det er umulig å opprettholde en aktiv og tydelig profil på kirkens samfunnsengasjement dersom MKR er sammensatt på en annen måte, eller at Kirkerådet får et større helhetsansvar. Dagens ordning med et selvstendig MKR har gitt det økumeniske og internasjonale arbeidet tyngde og plass i kirken. Det er derimot mulig å svekke dette arbeidet dersom det ikke på sikt blir hele kirkens sak også gjennom de organisatoriske grep som tas.

3. Opprydding i organisatoriske forhold

Da en slo sammen sekretariatene i 1992/3, var det også tale om en videreføring av dette med tanke på de valgte rådene. En god del samordning og strømlinjeforming mellom KR og MKR har allerede skjedd. Med dagens ordning er økonomi og administrasjon underlagt Kirkerådets forvaltning. De ansatte er ansatt av KR (eller direktør i KR). Kirkerådet har på den annen side ansvar for å skaffe midler via kirkebudsjettet til MKR sitt arbeid (siden 1992). Dessuten har KM vedtatt at MKR rapporterer til KM gjennom KR's rapport, og at mål for virksomheten godkjennes av KR. MKR's rapportering til KM er altså allerede samordnet med KR.

Når det gjelder ressursbruk, er det mulig å spare noe med en enklere rådsstruktur. Det vil like fullt være behov for et MKR fagråd, men det kan tenkes å være noe mindre enn i dag. På den annen side bør en sikre at leder møter i KR, slik at det ikke blir et vakuum mellom dette fagrådet og KR. Dette kan nettopp gi de saker MKR har en tydelig plass i helheten. Et forslag kunne være at MKR består av 4-5 personer + ex officio-representanter i KV, LVF og KEK + representanter fra KN + lederne i fagnemndene KISP og TN. En bredde i sammensetningen må tilstrebes mht. kjønn, geografi, kirkelig tilhørighet, kompetanse m.m.

Det er viktig at fagorganet har et tydelig nok mandat til å opptre på vegne av Dnk og uttale seg i samsvar med Dnk sitt syn for øvrig.

Ved en forandring, vil det være naturlig at KM oppnevner KR, som oppnevner MKR. MKR oppnevner sine fagnemnder. TN og KISP kan ikke likestilles med MKR, men TN kan evt justeres til å bli en teologisk nemnd for hele KR med MKR og SKR.

4. En tydeligere kirkelig ledelse?

Det er dessuten viktig å spørre hva som er mest tjenlig for at kirken samlet sett skal ha en god og tydelig ledelse, og hva som utnytter ressursene best. I dag har vi tre valgte ledere, en direktør og to generalsekretærer i tillegg til preses i BM og den nå oppgraderte generalsekretær for Bispemøtet. Det gir ikke liten mulighet til forvirring både innad og utad om hvem skal uttale seg om hva på vegne av kirken. Særlig i forhold til media er dette en måte å undergrave kirkens profilering på. For at fagrådet MKR skal bli hørt, er det nok et poeng at en ikke har for mange som skal uttale seg på vegne av dette organet.

Det er en god prosess på gang med at MKR samarbeider med BM om biskopenes økumeniske engasjement m.m. Den prosessen må fortsette og inngå som en del av en tydeligere koordinering av biskopenes totale arbeid som sentralkirkelige aktører. Forslaget fra biskop Wagle om en styrking av presesfunksjonen må ikke føre til en ytterligere fordobling av strukturer i kirken, men må koordineres med de diskusjoner som gjelder profileringen av hele kirkens ledelse.

Det er en sammensatt diskusjon om representasjon, dels internt i BM og mellom BM og de sentralkirkelige råd. Denne må fortsette, men den kan kanskje tydeliggjøres ved at MKR sin rolle avklares ytterligere. MKR med sin stab må være et organ som betjener og som håndterer økumenikken også på vegne av BM og biskopene, ikke som en overprøving eller detaljstyring, men som et nødvendig kompetanseorgan for BM og biskopene.

5. Forholdet til Samisk kirkeråd

Alt det som her er sagt om MKR, vil også kunne være relevant for Samisk kirkeråd. SKR har drøftet saken, og bl.a. pekt på faren for en tendens mot heltidspolitikere i kirken dersom rådslederne skal møte i KR. På den annen side ser en verdien av en styrking av MKR og SKR sin plass i KR.

6. Framdrift i saken

Det kan gjøres noe med sammensetningen av rådene nå eller om 4 år. Eventuelle endringer i strukturen må gjøres i 2005, med evt. vedtak på KM 2005 for at de kan legges til grunn av sammensetting av rådene i 2006. For å forandre sammensetningen av MKR, må det gjøres

forandringer av KM i MKRs statutter. Forandringer i KRs faste medlemmer med stemmerett må gjøre i Kirkeloven. Departementet ser det som en svært kurant sak som kan håndteres raskt om det er vedtatt av KM.

Forslag til vedtak

1. MKR ber om at Kirkerådet utreder muligheten for at Mellomkirkelig råds leder bli medlem av Kirkerådet i neste periode, og en ny sammensetning av Mellomkirkelig råd som understreker MKR som fagorgan for hele kirken på spørsmål som gjelder økumenikk og internasjonalt samarbeid.
2. BM blir invitert til å ytre seg om disse spørsmålene på bakgrunn av debatten i MKR.
3. MKR ber sekretariatet gå gjennom MKRs mandat med tanke på en justering i forhold til eventuelle endringer i relasjon til Kirkerådet, og eventuelle andre oppdateringer som bør gjøres samtidig. Forslaget legges fram for MKR i september.
4. Samisk kirkeråd bes ta opp til drøfting om deres leder også bør være medlem av Kirkerådet.

Eventuelle forslag fra KR til endringer forelegges for MKR, SKR og KR på møtene i september, med tanke på fremleggelse for KM 2005 til behandling.